



Ouders voor ouders

Ouders als buddy voor elkaar

Zoveel kinderen en nog meer ouders. Jezelf inleven in kinderen is al een kunst, laat staan in hun ouders. Toch hebben sommige ouders gezonde empathie nodig. Maar ouders die blijven 'hangen' in allerlei zorgen, niet onder ogen kunnen zien dat er iets is met hun kind, kunnen de leerkracht onnodig veel energie kosten. Zeker als zorgen van ouders zich uiten in een lastige houding, zoals te assertief gedrag of een dwingende houding naar leerkrachten. Als leerkracht ben je er toch voor de kinderen? Een eenvoudige oplossing voor problemen die ouders kunnen ervaren, is door ouders aan elkaar te koppelen: ouders als buddy voor elkaar.

Peter de Vries is expert ouderbetrokkenheid bij CPS en doet promotie-onderzoek over ouderbetrokkenheid bij Prof. Dr. Cok Bakker (Universiteit Utrecht)

Ouderbetrokkenheid 3.0 is een manier van denken waarbij de kernwaarden 'gelijkwaardigheid', 'samen verantwoordelijk' en 'verantwoordelijkheid voor elkaar' centraal staan. Om deze kernwaarden, en dus een gezonde samenwerking tussen school en ouders, te bereiken, worden leerkrachten én ouders in hun kracht gezet door een beroep te doen op hun autonomie, relatie en competenties (Deci & Ryan, 1985). Opvoeden is misschien een van de mooiste taken die een mens mag uitvoeren, maar dit kan soms ook ingewikkeld zijn. Zeker wanneer je eigen ervaringen als kind en je karakter je soms in de weg zitten. Ouders kunnen daar onzeker van worden. Hoe vind je als ouder dan je weg in een soms moeilijke zoektocht en hoe ga je als leerkracht om met deze zorgen van ouders? Dat dwing je niet af met het 'opeisen' van vertrouwen in jou als professional die wel 'weet wat het beste is voor het kind'. Het gaat er juist om dat de ouder zich méér competent gaat voelen (De Vries, 2017).

Buddy's

Zoals leerkrachten en leerlingen onderling steun aan elkaar kunnen hebben, hebben sommige ouders daar ook behoefte aan. Koppel daarom ouders aan elkaar die iets voor elkaar kunnen betekenen. Door de samenwerking tussen ouders te versterken, komen ze meer in hun kracht te staan. Zij versterken elkaars competenties en kunnen hun eigen capaciteiten aanwenden in het belang van

anderens kinderen en dus ook in het belang van hun eigen kind. De groep waarin hun kind opgroeit, wordt immers verder ontwikkeld en versterkt.

Door de samenwerking tussen ouders te versterken, komen ze meer in hun kracht te staan

Voorbeelden

Er zijn verschillende situaties denkbaar waarbij het voor ouders prettig kan zijn om een buddy te hebben. In onderstaande voorbeelden worden situaties geschetst waarbij dit wenselijk is.

- **Voorbeeld 1: heeft mijn kind ADHD?** Een vader in groep 2 worstelt enorm met zijn kind, dat ontzettend druk is tijdens het spelen en soms 'zomaar' enorm boos kan worden. Hij maakt zich zorgen of zijn kind misschien last heeft van ADHD. Het enige wat hij misschien nodig heeft, is een andere vader met ervaring met een vergelijkbare situatie die hem op weg helpt en begrijpt.
- **Voorbeeld 2: ouders belanden in een echtscheiding.** Hoe gaat het nu met afspreken bij vriendjes, hoe moet je reageren op vragen van andere kinderen die thuis komen spelen? Een van beide ouders heeft behoefte aan ervaringsadviezen van een andere ouder.
- **Voorbeeld 3: andere culturen.** In sommige culturen heeft een verwijzing naar het speciaal onderwijs een zeer negatieve betekenis. Ouders kunnen daarbij soms steun gebruiken van andere ouders met dezelfde culturele achtergrond die de dilemma's begrijpen en kunnen adviseren in bijvoorbeeld het communiceren met familieleden.
- **Voorbeeld 4: heeft mijn kind dyslexie?** Een moeder in groep 3 heeft pas gehoord dat haar kind waarschijnlijk dyslexie heeft. De school dringt aan op een onderzoek en voorziet haar van allerlei informatie, maar het enige wat zij nodig heeft, is een ouder met ervaring die haar begrijpt en helpt de goede keuzes te maken.

Niet alleen bij problemen met kinderen kan het voor ouders prettig zijn om een buddy te hebben. Er zijn ook andere situaties denkbaar waarin het handig is om met buddy's te werken.

- **Voorbeeld 5: taalbarrière.** Een ouder beheerst de Nederlandse taal nog niet. Koppel deze



• Foto's: Tom van Limpt

Het kan voor ouders prettig zijn om een buddy te hebben. Koppel ouders een elkaar die iets voor elkaar kunnen betekenen

ouder zolang aan een andere ouder die beide talen beheerst. Het taalbarrièreprobleem op school is grotendeels verdwenen.

- **Voorbeeld 6: nieuw op school.** Het oudste kind gaat voor het eerst naar school. Ook de ouders vinden het allemaal nogal spannend. Breng hen in contact met een ouder die meerdere schoolgaande kinderen heeft en hen wegwijs maakt in bepaalde schoolgewoonten en gebruiken en die goede tips geeft.

Ouders competent

Als ouders door steun van anderen beter de taal beheersen, zichzelf betere opvoeders voelen en zichzelf zekerder voelen, voelen zij zich meer competent. Ouders zijn dan beter in staat hun kind te begeleiden in zijn (school)ontwikkeling.

Hoe organiseren?

Het organiseren van ouders als buddy voor elkaar moet vooral eenvoudig en natuurlijk gebeuren. Je hoort als leerkracht, intern begeleider of directeur een ouder over zijn ervaringen in een moeilijke situatie en hebt het idee dat deze waardevol kunnen zijn voor een andere ouder in een vergelijkbare situatie. Het enige wat je hoeft te vragen, is of deze ouder zijn ervaringen of hulp zou willen delen met een andere ouder die daar behoefte aan heeft, én of je zijn naam bekend mag maken. Later hoor je van of over een andere ouder binnen de school die met dezelfde moeite kampt. Deze ouder geef je de tip dat er een andere ouder beschikbaar is die hem verder kan helpen. Alleen als deze ouder daar behoefte aan heeft en er een mogelijke klik is tussen deze ouders, leg je een verbinding. En natuurlijk kan de vragende ouder ook zelf contact zoeken met de ervaren ouder. Het gaat om aanvoelen dat deze ouders mogelijk een klik zullen hebben.

>>

Als het gaat om buddy's voor ouders van nieuwe kleuters of om een taalbarrière, dan is het goed om af te spreken wie dit regelt, bijvoorbeeld de directeur, de bouwcoördinator of de leerkracht van groep 1/2 zelf. In andere situaties is het belangrijk dat bijvoorbeeld de intern begeleider op schoolniveau bijhoudt welke buddy's er beschikbaar zijn. De intern begeleider hoort van collega's welke ouder ergens ervaring mee heeft en die ervaring ten dienste wil stellen aan een andere ouder. Van leerkrachten zelf vraagt het vooral om alertheid en sensitiviteit om te zien welke ouders mogelijk een buddy kunnen zijn en welke ouders die kunnen gebruiken. Met de intern begeleider zoeken ze naar een mogelijke match. Buddy's zijn niet hetzelfde als klassenouders die bedoeld zijn om wat organisatorische zaken te regelen. Buddy's zijn ouders die elkaar steunen en dat is dus vaak klasoverstijgend. Op grote scholen kan het slim zijn dat de intern begeleider het overzicht houdt van beschikbare ouderbuddy's. Collega's kunnen dan bij de intern begeleider vragen wanneer ze een ouder signaleren die behoefte heeft aan ondersteuning.

Hand in Hand für starke Schulen

In Hamburg (Duitsland) kent men al langere tijd het project 'Hand in Hand für starke Schulen', waarbij ouders als vrijwilliger worden gevraagd en ingezet worden als 'mentor' voor andere ouders. Meer informatie over dit interessante project is te vinden op de website www.schulmentoren.de.

Meer werk?

Goed samenwerken met ouders betekent niet alleen effectief, maar ook efficiënt werken met ouders. Mits het buddysysteem goed wordt ingezet, neemt het meestal druk weg bij leerkrachten, omdat ouders in veel situaties steun bij elkaar zoeken. Op deze manier wordt de school meer een community waar om de kinderen heen ouders staan die voor elkaar zorgen om goede ouders te kunnen zijn, ook in hun rol als ouder op school.

Basisschool De Rank in Alkmaar

Op basisschool De Rank in Alkmaar werkt men al een aantal jaren met ouders die buddy zijn voor andere ouders. Directeur Susanne de Boer: 'Bij ons krijgen ouders van een nieuwe kleuter altijd een buddy aangeboden. Om ouders wegwijs te maken in de 'schooltaal', in activiteiten, maar vooral ook om ouders zich meteen thuis te laten voelen op school. Zo zorgen ouderbuddy's voor het voorstellen aan andere ouders. Ook is er een situatie op school waarbij een ouder die tweetalig is een andere ouder helpt die de Nederlandse taal nog niet goed beheerst. De steun gaat dan ineens



verder: de ene ouder helpt de andere bijvoorbeeld ook bij de persoonlijke administratie. Het werken met buddy's heeft mooie effecten aan twee kanten: niet alleen de ouders die een buddy nodig hebben, worden geholpen, maar ook ouders die geen kleuter meer hebben en in de loop van de jaren wat verder van de school af komen te staan, voelen zich ineens veel meer betrokken bij de school, omdat zij optrekken met ouders van nieuwe kleuters. We hebben door het buddysysteem meer een schoolgemeenschap zien ontstaan.' Vader Erik en moeder Monique Regterschot, ouders van Emme-Lotte en Matthieu op basisschool De Rank: 'Het is fijn om mensen wegwijs te maken op onze school. Niet alleen de school als organisatie wordt daarmee laagdrempeliger, ook maakt het onze christelijke identiteit toegankelijker. Daarnaast betreft het buddy zijn onszelf ook directer bij de school. De school is niet een plek waar je kinderen achterlaat, maar een plek waar wij ons nauw bij betrokken voelen.'

Home-Start

Naast deze eenvoudige organisatie van ouders-voor-ouders kan men ook denken aan meer projectmatig werken, zoals het Nederlandse project 'Home-Start' van Humanitas. Home-Start biedt ouders kosteloos ondersteuning, praktische hulp en vriendschappelijk contact aan gezinnen met jonge kinderen. Eigen opvoedervaring wordt



Een ouder die meerdere schoolgaande kinderen heeft, kan een ouder waarvan het oudste kind voor het eerst naar school gaat wegwijs maken binnen de school

ingezet voor een andere ouder. Om deze ervaring op de juiste manier in te zetten, wordt een vrijwilliger bij Home-Start goed voorbereid door middel van een uitgebreide training. Vrijwilligers leren ouders weer in hun kracht te zetten zonder de regie over te nemen, maar door ernaast te staan, mee te voelen en mee te denken over mogelijke oplossingen. Na de training vinden er regelmatig thema- en intervisiebijeenkomsten plaats wanneer vrijwilligers eenmaal aan het werk zijn. Er wordt gewerkt met een onkostenvergoeding en een passende verzekering. Ook op kindcentrum De Rank in Heerjansdam verwijst men graag naar Home-Start. Directeur Anneke van de Pol: 'Het is ongelooflijk belangrijk dat ouders en kinderen en de school verbonden zijn om gezamenlijk te werken aan de ontwikkeling van het kind. We kunnen naar Home-Start verwijzen zodat ouders laagdrempelig worden ondersteund in de begeleiding en opvoeding van hun kind.' Meer informatie over Home-Start, en de ondersteuning die dit project biedt, vind je op de website www.home-start.nl.

Onderwijsraad

Al eerder pleitte de Onderwijsraad (2010) voor zogenaamde 'ouderverbanden': 'Vaste en voorspelbare ouder-oudercontacten, bijvoorbeeld georganiseerd in een ouderverband, versterken de verbindingen rond een klas, groep, jaar of school, en kunnen ervoor zorgen dat minder opvoedvraagstukken en incidenten in de klas of leergroep

terecht komen. Wanneer ouders elkaar onderling ontmoeten en steunen, kunnen zij op die manier ook de school en de leerkracht ondersteunen. Een goede betrokkenheid van ouders bij elkaar, bij de klas en bij de school kan de sociale samenhang in een buurt, wijk of dorp versterken. Immers: ouders die elkaar kennen, spreken elkaar aan. Het ouderverband moet in eerste instantie bijdragen aan een robuustere sociaal-pedagogische omgeving. Vrijwillige inzet van ouders is daarvoor essentieel. Ouders stellen jaarlijks een bepaald aantal dagdelen beschikbaar voor het ouderverband. Het ouderverband maakt een jaarplan van de inzet van de dagdelen. Om de ouderverbanden te ondersteunen, kan een stimuleringsmaatregel worden genomen. Hierdoor kunnen groepen ouders een bescheiden ouderbudget aanvragen voor de opstartfase van een te organiseren ouderverband, voor een klas, een jaargroep of een afdeling.'

Ontmoetingen verdiepen

Elk kind is onderdeel van een groep, om elke groep kinderen staan ouders. Krachtige ouders zorgen voor een sterke groep. Elke ouder is betrokken, maar niet elke ouder weet hoe hij betrokken kan zijn of hij wordt gehinderd door opvoedvraagstukken die complex kunnen zijn. Ouderbetrokkenheid gaat daarom verder dan de samenwerking tussen school en ouders, het gaat ook over het verband tussen ouders. Bij jonge kinderen ontmoeten ouders elkaar eerder, omdat zij hun kind meestal naar school brengen. Ook daar ontmoeten ouders elkaar. Deze ontmoetingen kunnen echter worden verdiept wanneer de school daar een extra handje bij helpt. 🌱

Leestips

- www.schulmentoren.de
- www.home-start.nl
- www.rank-heerjansdam.nl/nw-26770-7-3652483/nieuws/elkaar_steunen_als_ouders_dat_is_mooi.html
- www.onderwijsraad.nl/actueel/persberichten/school-heeft-baat-bij-ouder-ouderverband/item1251

Literatuur

- Deci E.L. & Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-determination in Human Behavior*. Berlijn, DE: Springer Science+Business Media.
- Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners. Versterking van relatie met en tussen ouders op school*. Den Haag: Onderwijsraad.
- Vries, P. de (2017). *Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0*. Amersfoort: CPS.

Wil je op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rondom het jonge kind?

Neem nu een abonnement op HJK



Wil je niets missen, neem dan een abonnement op HJK én JSW en betaal slechts €119,50 per jaar

HJK lezen op tablet en pc via Schooltas



Ontvang 10 x HJK

Krijg toegang tot het digitaal archief



Studenten ontvangen 40% korting



Samen voor €79,- per jaar

Meer weten? Ga naar www.hjk-online.nl of bel 088-2266691